

Ημερίδα «Το νερό στην εποχή της κλιματικής αλλαγής», 28 Μαρτίου 2008

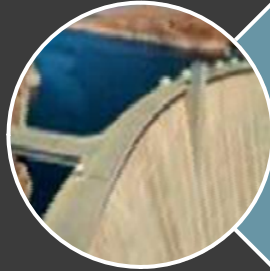
Προοπτικές & εργαλεία για την
**Ορθολογική διαχείριση της
ζήτησης νερού**

Καθ. Διονύσης Ασημακόπουλος
Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Οι «Προκλήσεις» του νερού

- ❑ Αυξανόμενη ζήτηση
- ❑ Νέες χρήσεις
- ❑ Έλλειψη & Ανεπάρκεια
- ❑ Φθίνουσα ποιότητα
- ❑ Κλιματική αλλαγή

- ❑ Σύγκρουση ή συνεργασία?
  - Mark Twain: Whiskey's for drinking, water is for fighting

Αντιμετωπίζοντας την Πρόκληση

Αύξηση προσφοράς

- Περισσότερες χρήσεις με μεγαλύτερη ποσότητα νερού

Αύξηση αποδοτικότητας

- Περισσότερες χρήσεις με την ίδια ποσότητα νερού

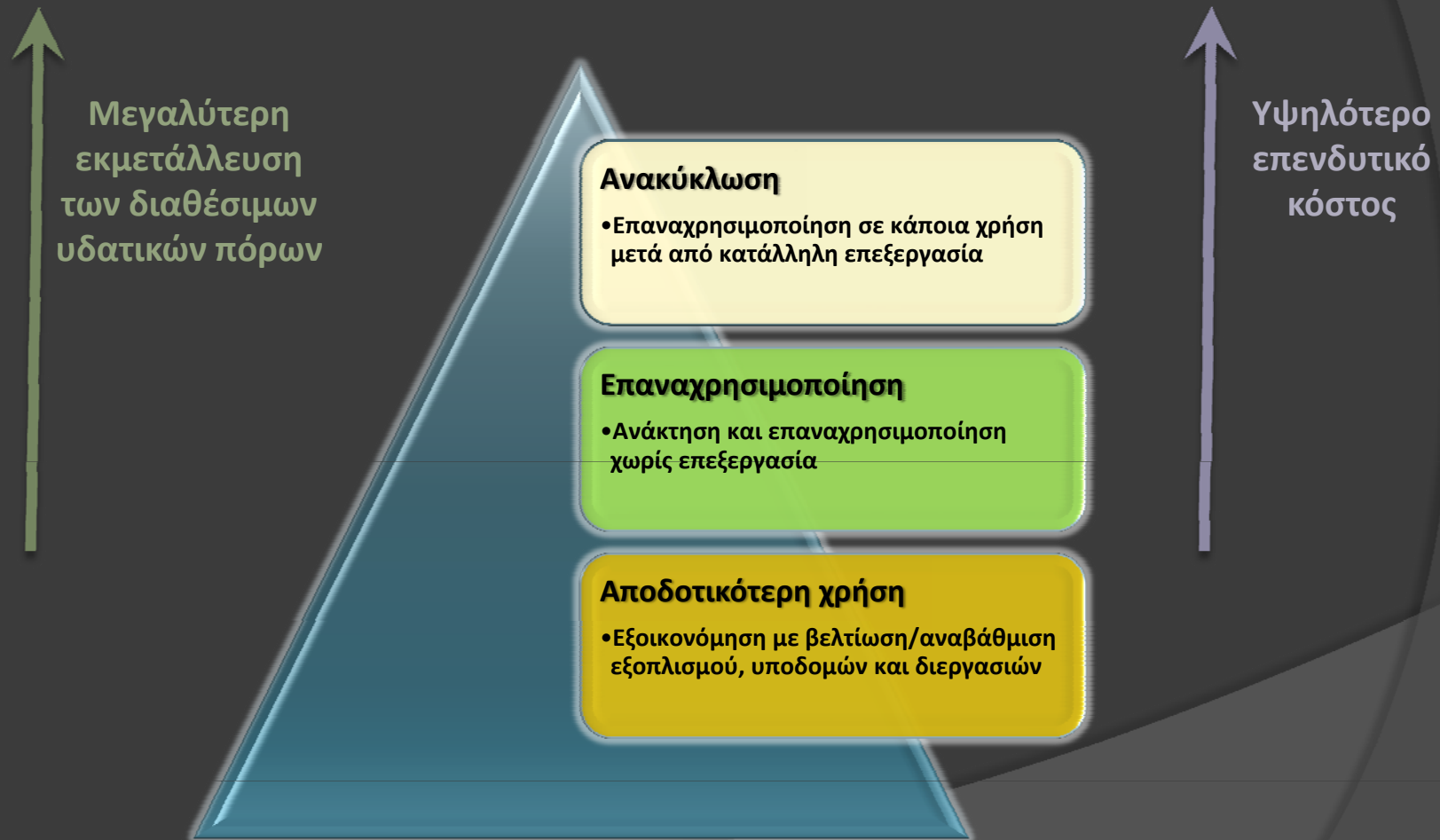
Σταδιακή κατάργηση ορισμένων χρήσεων νερού

- Λιγότερες χρήσεις με την ίδια ποσότητα νερού

Αποδοτικότερη χρήση & Διαχείριση ζήτησης

- ❑ Μείωση της «αλόγιστης» και «υπερβολικής» κατανάλωσης
- ❑ Μείωση των απωλειών του συστήματος
- ❑ “Εξομάλυνση” ζήτησης και ορθολογικοποίηση προσφοράς
→ Μείωση μεγέθους υποδομών → Εξοικονόμηση χρηματικών πόρων
- ❑ Επαναχρησιμοποίηση και Ανακύκλωση

- ❑ Αύξηση διαθεσιμότητας νερού
- ❑ Παροχή νερού κατάλληλης ποιότητας σε πληθυσμούς και περιοχές που σήμερα δεν εξυπηρετούνται επαρκώς
- ❑ Αύξηση συνολικού κοινωνικοοικονομικού οφέλους

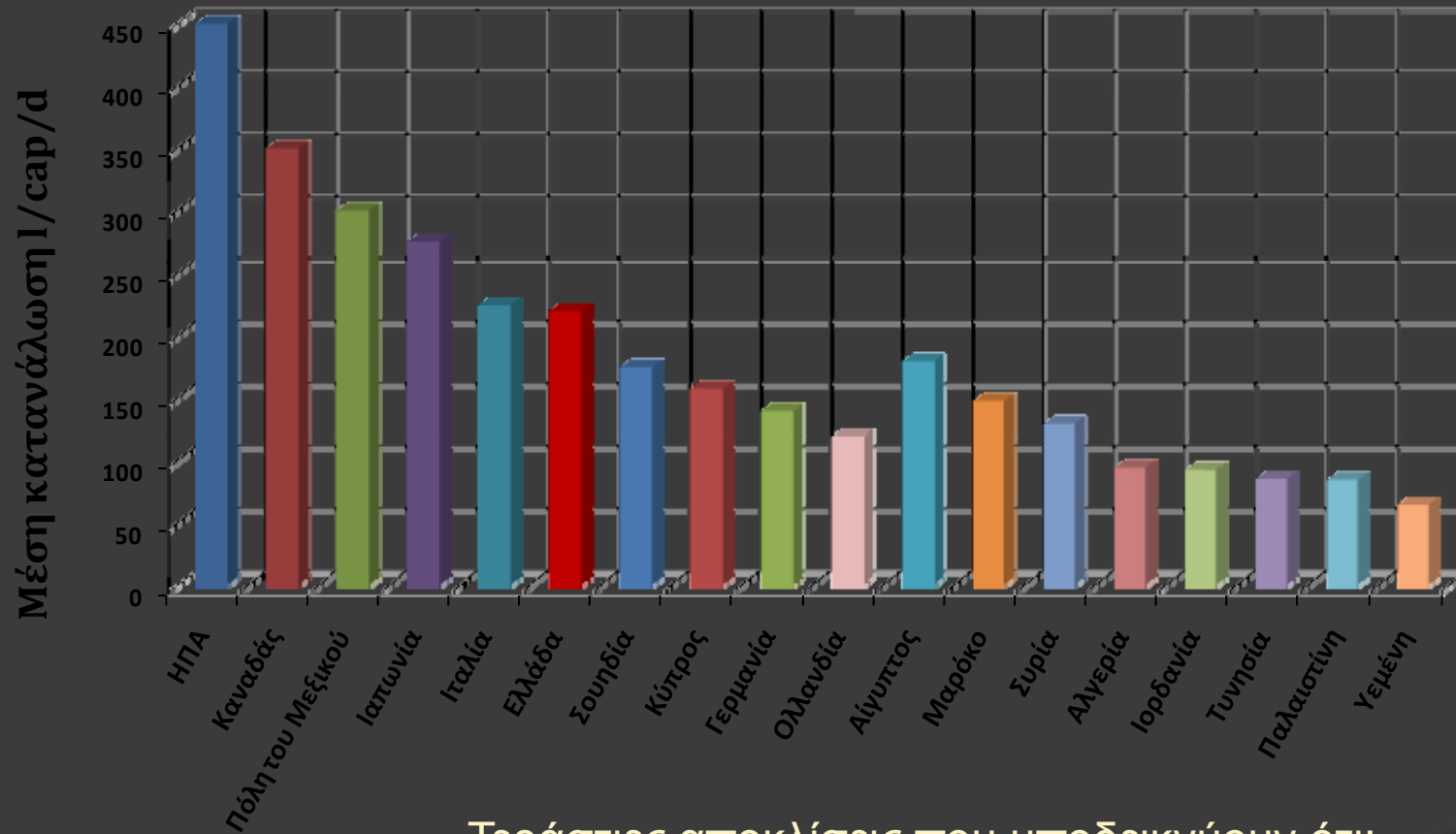
Περισσότερες χρήσεις με την ίδια ποσότητα νερού

Μερικές ιδιαιτερότητες στη χρήση αστικού νερού

- ⦿ Αύξηση ζήτησης = Αξιοποίηση νέων πηγών νερού
  - Διαθέσιμες πηγές περιορισμένες
  - Υψηλό οριακό κόστος παροχής και επεξεργασίας
- ⦿ Πόσιμο νερό καλύπτει το σύνολο της ζήτησης
- ⦿ Πόσιμο νερό ως μέσο μεταφοράς αποβλήτων
  - Τεράστιες ποσότητες λυμάτων
  - Κόστος διαχείρισης, μεταφοράς και επεξεργασίας
- ⦿ Η ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων δεν είναι πάντα η πρώτη προτεραιότητα των φορέων παροχής υπηρεσιών νερού
  - Αντιμετώπιση του προβλήματος αφού έχει ήδη συντελεστεί η περιβαλλοντική υποβάθμιση
  - Αποσπασματικές προσπάθειες

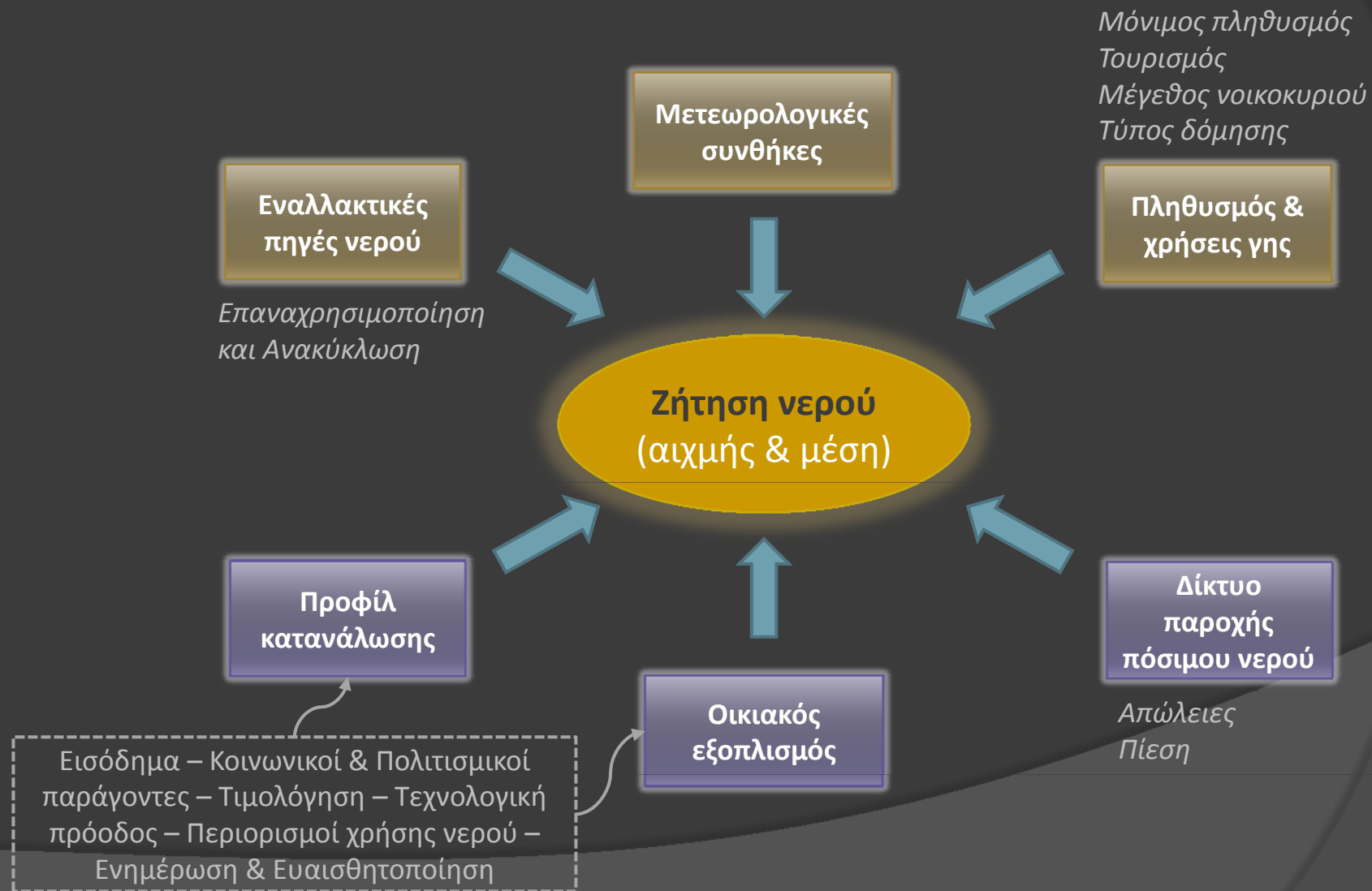
Κατανάλωση αστικού νερού

Τεράστιες αποκλίσεις που υποδεικνύουν ότι:

1. Χρήση καθορίζεται από τις τοπικές περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες
2. Υπάρχουν σημαντικά περιθώρια εξοικονόμησης

Παράγοντες διαμόρφωσης ζήτησης

**ΠΕΝΤΕ ΕΡΓΑΛΕΙΑ
ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ ΝΕΡΟΥ**

Τα 5 Εργαλεία

1. Επιβολή

- Νομοθεσία, αυστηρές προδιαγραφές, πρότυπα

2. Ενθάρρυνση

- Υποστήριξη των καταναλωτών για την ορθολογική χρήση νερού

3. Τεχνολογία/Σχεδιασμός

- Διαχείριση διαρροών & ελαχιστοποίηση απωλειών, μέτρηση κατανάλωσης, μείωση πίεσης, μειωτές ροής

4. Οικονομικά εργαλεία

- Οικονομικά κίνητρα και αντικίνητρα – Τιμολόγηση

5. Εκπαίδευση

- Πρόσβαση σε δεδομένα, πληροφόρηση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των καταναλωτών

Επιβολή

- ❑ Διευθέτηση ζήτησης
  - Απαγόρευση χρήσεων, Ποσοτώσεις, Διακοπές υδροδότησης
- ❑ Κατάλληλοι νόμοι/διατάξεις για τον περιορισμό της κατανάλωσης
- ❑ **Παραδείγματα**
  - Απαγόρευση ποτίσματος με καταιονισμό
  - Απαγόρευση ποτίσματος γκαζόν και κήπων
  - Αυστηρές προδιαγραφές για υδραυλικές εγκαταστάσεις και συσκευές μέσα στο σπίτι
  - Υποχρεωτική ανακύκλωση ή επαναχρησιμοποίηση στη βιομηχανία

Ενθάρρυνση

- ❑ Παροχή κινήτρων για την υιοθέτηση πρακτικών εξοικονόμησης
- ❑ **Παραδείγματα**
  - Έκπτωση/επιστροφή φόρου για την αγορά και χρήση αποδοτικού οικιακού εξοπλισμού ή συστημάτων ανακύκλωσης
  - Επιθεώρηση χρήσης νερού (water audit) στις βιομηχανίες & τα δημόσια κτίρια
  - Κίνητρα στη βιομηχανία για αλλαγή διεργασιών και ανακύκλωση

Ενθάρρυνση

Επιθεώρηση χρήσης νερού: Αυστραλία

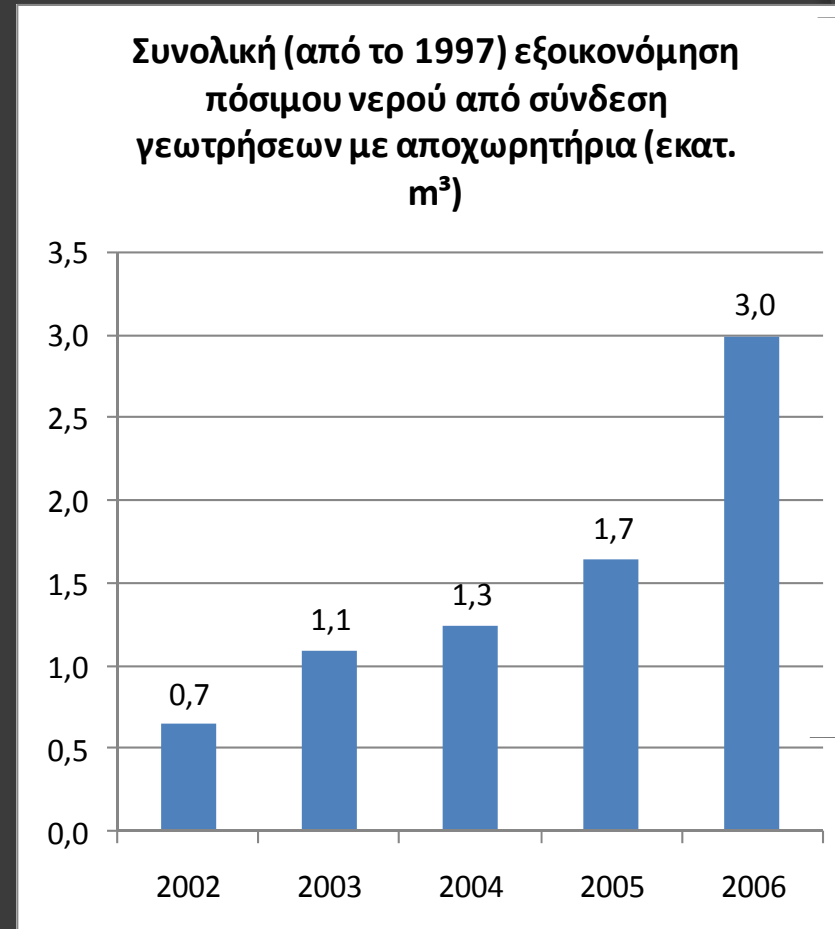
- ❑ Πιστοποιημένοι τεχνίτες υδραυλικοί
- ❑ Έκπτωση σε διενέργεια επιθεώρησης χρήσης νερού στα νοικοκυριά από φορείς παροχής υπηρεσιών
- ❑ Στόχος
  - Αποδοτικότερη χρήση
  - Εντοπισμός εσωτερικών διαρροών
  - Ακριβής μέτρηση κατανάλωσης
  - Καταγραφή αποτελεσμάτων προσαθειών εξοικονόμησης

Αριθμός κατοικιών	108,000
Συνολική εξοικονόμηση νερού	6,200 m ³ /ημέρα
Συνολική εξοικονόμηση χρηματικών πόρων	2.4 εκατομμύρια AUS\$

Ενθάρρυνση

Προγράμματα εξοικονόμησης πόσιμου νερού στην Κύπρο

- Παρεχόμενες κυβερνητικές επιδοτήσεις
  - Ανόρυξη γεώτρησης για άρδευση κήπου: € 680
  - Σύνδεση γεώτρησης με αποχωρητήρια: € 680
  - Εγκατάσταση κυκλοφορητή ζεστού νερού: € 170

Πηγή: Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος Κύπρου

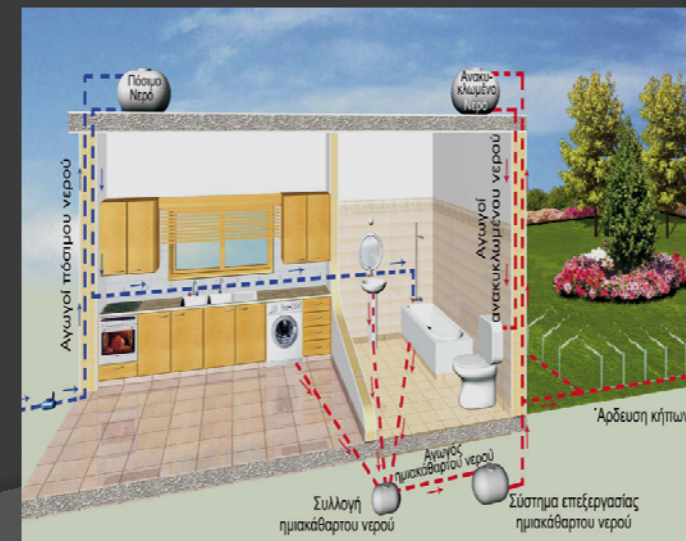
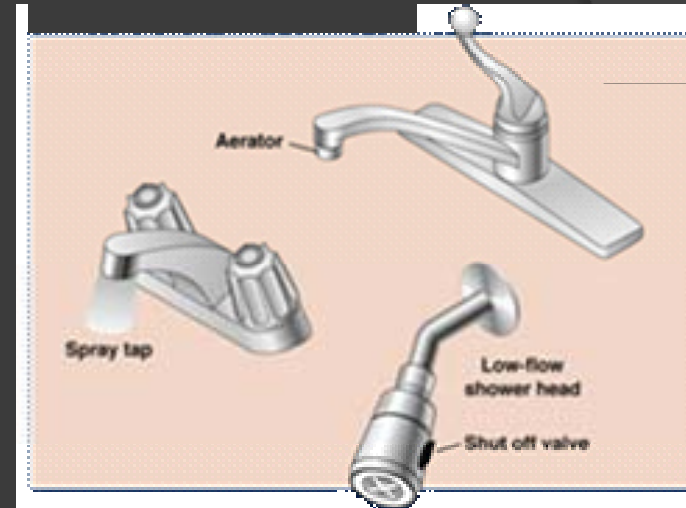
Ενθάρρυνση

Πρόγραμμα Παρέμβασης: Κοινότητα Sebokeng, Ν. Αφρική

- ❑ Διαδικασία προσδιορισμού & αντιμετώπισης προβλημάτων
  - Εκπαιδευμένοι υπάλληλοι του φορέα παροχής υπηρεσιών λειτουργούν ως σύνδεσμοι με τους πολίτες (community liaison officers)
  - Κύκλοι επιθεώρησης εγκαταστάσεων
    - Φύλλο επισκευής διαρροών
    - Δωρεάν επισκευή εγκαταστάσεων
  - Συνέχιση διαδικασίας για προβλήματα ποιότητας/διαρροών
- ❑ Ενημέρωση των πολιτών για την εξοικονόμηση νερού με φυλλάδια στις τοπικές γλώσσες

Τεχνολογία - Σχεδιασμός

- Αυστηρές προδιαγραφές για οικιακές εγκαταστάσεις/εξοπλισμό
- Συστήματα μείωσης πίεσης νερού
- Μειωτές ροής
- Συστήματα επαναχρησιμοποίησης ημιακαθάρτων
- Αποκεντρωμένα συστήματα συλλογής & επεξεργασίας λυμάτων - Ανακύκλωση

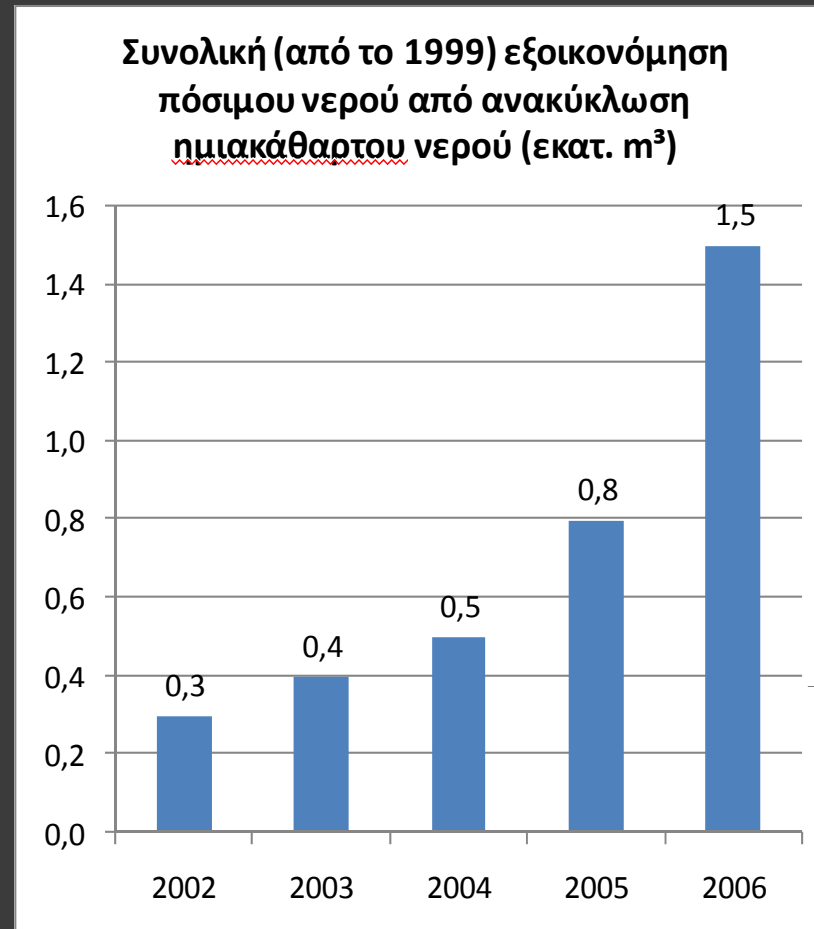

Τεχνολογία - Σχεδιασμός

Προγράμματα εξοικονόμησης πόσιμου νερού στην Κύπρο

- ◎ Εγκατάσταση συστήματος ανακύκλωσης ημιακάθартου νερού
  - Για νοικοκυριά/κατοικίες: € 1700
  - Για λοιπά κτίρια & εγκαταστάσεις: 40% του κόστους εγκατάστασης έως τα € 6800

Οικονομικά Εργαλεία

- ❑ Βασικές έννοιες: Προσφορά, ζήτηση, τιμή
- ❑ Λειτουργία
  - Χαμηλότερες τιμές οδηγούν σε μεγαλύτερη κατανάλωση και υψηλότερες τιμές σε μικρότερη
- ❑ Διαφοροποίηση τιμολογίου
  - Ανάλογα με τύπο καταναλωτή και τύπο χρήσης (οικιακός, εμπορικός, βιομηχανικός τομέας)
  - Ανάλογα με εποχή (χειμώνας ~ καλοκαίρι) και ώρα ημέρας
- ❑ Άλλα οικονομικά εργαλεία
  - Επιχορηγήσεις, επιδοτήσεις
  - Εμπορεύσιμα δικαιώματα χρήσης νερού

Οικονομικά Εργαλεία Τιμολόγηση

□ Στόχοι

- Ανάκτηση κόστους → Βιωσιμότητα υπηρεσιών νερού & Ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών
- Σύνδεση κατανάλωσης και κόστους → **Ογκομετρική τιμολόγηση**

□ Αποτελεσματική λειτουργία όταν υπάρχει:

- Σωστή μέτρηση κατανάλωσης & επιμερισμός κόστους
  - Τακτική και Πλήρης Μέτρηση κατανάλωσης
  - Έμφαση σε μεγάλους καταναλωτές, δημόσια κτίρια & υπηρεσίες και στη βιομηχανία
- Διαφάνεια στον καθορισμό των χρεώσεων & τον οικονομικό προγραμματισμό
- Αξιόπιστη παροχή υπηρεσιών

Οικονομικά Εργαλεία

Μέτρηση κατανάλωσης & Τιμολόγηση: Η εμπειρία των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης

◉ Πριν τη μετάβαση

- Ισχυρή κρατική παρέμβαση & χρηματοδότηση
- Μη-μέτρηση κατανάλωσης
- Πολύ χαμηλά τιμολόγια

- Κανένα κίνητρο για εξοικονόμηση
- Μεγάλη κατανάλωση νερού (200-300 l/car/d)

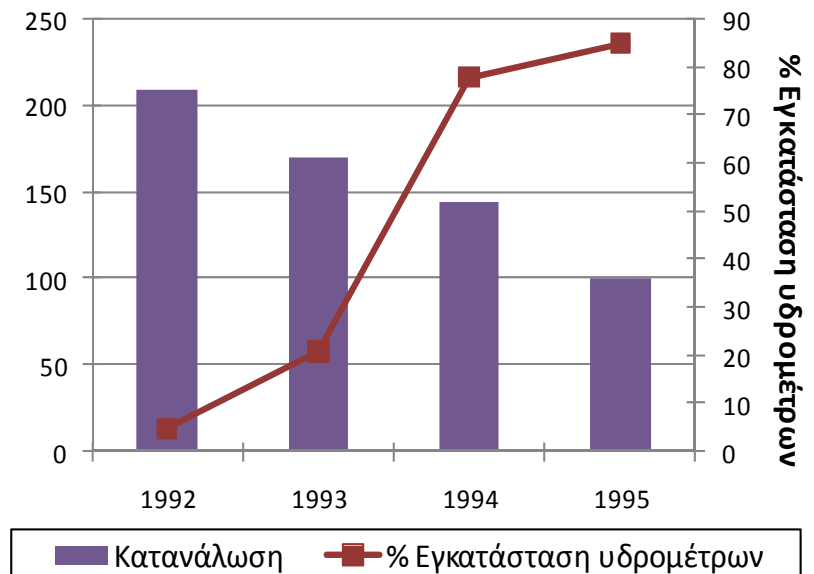
◉ Μετά τη μετάβαση

- Μείωση κρατικών επιχορηγήσεων
- Εγκατάσταση μετρητών
- Αύξηση τιμολογίων για ανάκτηση κόστους

- Μείωση κατανάλωσης σε ποσοστό άνω του 50%

Gdansk, Πολωνία

Οικονομικά εργαλεία

Πρόσβαση στο νερό - Αναφαίρετο δικαίωμα

- ❑ Το νερό θα πρέπει να παρέχεται σε ανεκτές τιμές
- ❑ Εξασφάλιση της πρόσβασης τουλάχιστον σε ένα ελάχιστο επίπεδο κατανάλωσης για τους μη-προνομιούχους
- ❑ Εναλλακτικές λύσεις
  - Προσαρμοσμένο τιμολόγιο
  - Διαφοροποίηση τιμολογίου ανάλογα με τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά κάθε ζώνης του αστικού ιστού
  - Άμεση και στοχευμένη κυβερνητική επιχορήγηση
- ❑ Ωστόσο, οι βασικές αρχές της τιμολόγησης θα πρέπει να εφαρμόζονται συνολικά, προκειμένου να ενθαρρύνεται η εξοικονόμηση

Εκπαίδευση

Πρωθώντας την ενεργή συμμετοχή του καταναλωτή

- ⊙ Εκστρατείες ευαισθητοποίησης
- ⊙ Διαρκής ενημέρωση της κοινότητας
- ⊙ Ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα σχολεία και σε επίπεδο κοινότητας
- ⊙ Παροχή προγραμμάτων ενημέρωσης στη βιομηχανία
- ⊙ Διαφάνεια, πρόσβαση σε δεδομένα και αναφορά προς τους πολίτες για όλα τα έργα και δράσεις

Βασική αρχή

Οι καταναλωτές είναι μέρη (stakeholders) με δικαιώματα αλλά και υποχρεώσεις

Το Πλαίσιο

	Περίοδοι Κρίσης	Μεσοπρόθεσμος προγραμματισμός & σχεδιασμός	Μακροπρόθεσμος σχεδιασμός
Τεχνολογία	<ul style="list-style-type: none"> • Μείωση παροχής • Διακοπτόμενη παροχή • Πλήρης διακοπή παροχής	<ul style="list-style-type: none"> • Επιδιόρθωση εξοπλισμού • Μείωση πίεσης • Έλεγχος διαρροών • Δεξαμενές σε στέγες	<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση εξοπλισμού • Ανακύκλωση
Επιβολή – Ενθάρρυνση - Εκπαίδευση	<ul style="list-style-type: none"> • Κινητοποίηση & Ενημέρωση πολιτών • Κοινωνική πειθώ • Διαφημιστικά μηνύματα	<ul style="list-style-type: none"> • Νομοθεσία	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόγραμμα μέτρησης κατανάλωσης • Εκπαίδευση καταναλωτών
Οικονομικά εργαλεία	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόστιμα • Μέτρα σωφρονισμού	<ul style="list-style-type: none"> • Αλλαγή τιμολογίου • Εμπορεύσιμα δικαιώματα χρήσης	<ul style="list-style-type: none"> • Θεώρηση προσφοράς και ζήτησης • Οριακό κόστος νερού

Σχεδιάζοντας το αύριο

"We know only one thing about the future or, rather, the futures:

It will not look like the present"

Jorge Luis Borges

Αλλαγή πολιτικής

- ❑ Ολοκληρωμένες υπηρεσίες παροχής νερού – συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων
- ❑ Ολοκληρωμένη διαχείριση προσφοράς και ζήτησης
- ❑ Αποκεντρωμένες υποδομές και υπηρεσίες με αποδοτικά και κλειστά τοπικά συστήματα
- ❑ Συμμετοχικές διαδικασίες και εμπλοκή της κοινότητας στη λήψη αποφάσεων